

DE CE TRANZIȚIA LA STANDARDE DE ORDINE ȘI SECURITATE PUBLICA SUNT PE AGENDA INSTITUȚIILOR DE ÎNVAȚĂMANT ?

CZU: 351.75:378.017.4

Rodica CIOBANU¹,
Universitatea de Stat din Moldova

Idealul este în sine o realitate în devenire.
Titulescu N.

ABSTRACT. *Given that we assign to higher education an important role in training the skills of future professionals, then standardisation may be explored as a tool for sharing theoretical knowledge, designed and accessible to support the development of practice. Change, transition, and reform are dependent on the human factor, that is willing to transfer the knowledge, and the existing good practices into realities translated into state policies, action plans and development strategies.*

The objective of this article is to highlight the benefits that can be brought about by an educational process in accordance with the standards of efficiency, performance and quality, as well as detailing some key aspects that make legal education a facilitating factor in the transition to standards of order and security acknowledged and promoted at European level.

The contextualisation of three major topics: transition, standards and education is carried out in the context of a strong preference for the modernisation of the Republic of Moldova, in the hope of a significant impact through time, in particular for ensuring security, order and protection of citizens.

Keywords: *standards, transition, modernisation, legal education, education system.*

REZUMAT. *În condițiile în care alocăm învățământului superior un rol important în formarea competențelor viitorilor profesioniști, atunci standardizarea poate fi explorată în calitate de instrument de partajare a cunoștințelor teoretice, create și disponibile pentru a contribui la dezvoltarea practicii. Schimbarea, tranziția, reformarea sunt dependente de factorul uman care este dispus să realizeze transferul cunoștințelor, bunele practici existente în realități materializate în politici de stat, în planuri de acțiune, strategii de dezvoltare.*

Obiectivul acestui articol este de a scoate în evidență beneficiile pe care le poate aduce după sine un proces educațional conform standardelor de eficiență, performanță și calitate, precum și detalierea unor aspecte cheie ce determină ca educația juridică să fie un factor facilitator al tranziției spre standarde de ordine și securitate recunoscute și promovate la nivel european.

Contextualizarea a trei subiecte majore: tranziția, standardele și educația se realizează în condițiile unor pronunțate preferințe pentru modernizarea Republicii Moldova, în speranța unui impact semnificativ în timp, în special pentru asigurarea securității, ordinii și protecției cetățenilor.

Cuvinte cheie: *standarde, tranziție, modernizare, educație juridică, sistem educațional*

1. Perspective preliminare de analiză

Actualitatea a identificat interogații majore în raport cu modalitatea în care ordinea juridică, drepturile și libertățile sunt asigurate de instrumente diversificate și funcționale într-o lume bulversată și anunțată a fi în criză.

În același timp procesele ce s-au precipitat în regiune au declanșat tendințe mult mai pronunțate de aderare la standarde declarate esențiale pentru societățile, statele și oamenii secolului XXI și valori europene apreciate a fi dominante și relevante. Situații nici pe departe dezirabile au

¹ Rodica CIOBANU¹, Ph habilitated in law, Moldova State University, Faculty of Law, Department of Public Law, Chisinau, Republic of Moldova, e-mail: rod.ciobanu@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6071-8178>

făcut ca RM să-și reafirme cu încredere anumite preferințe pentru valorile și principiile pe care le îmbrățișează. Concomitent, efortul depus de guvernare de a depăși situații critice, parcurse de RM, dar și de alte state, se mai continuă cu insistență, ca rezultat al statutului de candidat UE obținut, să fie inițiate și aprofundate eforturile de ajustare la standarde europene: de ordine, de securitate, de protecție, de educație etc.

Întrebarea la care încercăm să găsim răspuns este oare societatea în care trăim pregătită pentru a îmbrățișa valori și principii europene la modul practic, de a realiza zi de zi implementarea acestor standarde, suntem capabili de a avea un grad de responsabilitate înalt și asumat pentru a valorifica, practica și transmite în continuare valori și principii esențiale pentru o bună organizare a sferelor vieții publice și private în conformitate cu cerințele standard? Suntem dispuși să recunoaștem relevanța acestor standarde pentru buna dezvoltare a RM ca stat de drept și cu valori democratice împărtășite, practicate și respectate? Acestea și multe alte întrebări se cer a fi formulate și supuse dezbaterilor în condițiile în care urmărim realizarea unui parcurs ireversibil și o tranziție sigură spre standarde europene.

Centrați pe a asigura acest parcurs, de a fi un suport sigur pentru tranziția Republicii Moldova (R.Ciobanu (coord.), 2022) la standarde de ordine și securitate, ca rezultat al mai multor cercetări realizate, constatăm că sunt mai mulți factori care se cer a fi luați în considerare pentru a facilita ori menține prin eforturi realizarea priorităților naționale. Printre acestea se menționează, instituții și autorități, persoane care și-au asumat activitatea în serviciul public, factori de decizie care asigură realizarea coerentă și eficientă la nivel central și local a politicii de bună guvernare, răspunzând necesităților cetățenilor, dar și promovând prin prestații personale valori, principii, profesionalism, etc.

Din punct de vedere al priorităților asumate lucrurile parcă au certitudine, la modul practic parcă se depun eforturi în vederea realizării obiectivelor asumate. Totuși rămânem nedumeriți, dezamagiți, atunci când se anunță că „lucrurile nu merg așa cum trebuie”, ori „merg într-o altă direcție decât cea în care ar trebui”?

Logica lucrurilor care nu merg, s-au se derulează altfel decât „ar fi trebuit” trimite la probleme mai vechi care trebuiesc reconsiderate din perspectiva nu doar a problemelor actuale cu care ne confruntăm, dar și din perspectiva viitorului apropiat, dacă nu și cel îndepărtat. Odată ce înțelegem că tranziția spre standarde europene este un proces de durată, care odată asumat necesită eforturi ale fiecărui actor al tranziției, necesită profesionalism, competență și devotament cauzei comune asumate, atunci oare nu ar trebui mai mult decât altceva să ne preocupe modalitatea în care noi, ca societate răspundem prin contribuții personale acestor standarde și modul în care se configurează calitățile profesionale în carieră a celor care trebuie să realizeze implementare politicii tranzitorii în mod judicios. Autoarea Katharina Pistor (Pistor, 2000) susține că în condițiile actuale arhitectura juridică este centrată pe arminizarea legislației prin elaborarea de standarde juridice. Aceste standarde, în opinia autoarei, pot fi încorporate în convenții internaționale, în tratate bilaterale sau pot lua forma unor recomandări care vor contribui la accelerarea procesului de convergență juridică și creșterea calității instituțiilor juridice în țările ale căror instituții sunt mai puțin dezvoltate. Această așteptare se bazează pe ipoteza că convergența către un cadru juridic internațional (standarde internaționale) va îmbunătăți mediul instituțional în țara de destinație. Standardele propuse pentru a fi implementate au o agendă normativă clară și aceasta ar trebuie să faciliteze procesul de tranziție.

2. Cadru teoretico-metodologic al cercetării

Pentru a pune accentele de rigoare cu referire la problema abordată este necesară o clarificare asupra modalității în care se operează cu concepte dominante, în special este indicat să aducem unele delimitări conceptuale în raport cu noțiunea de standardizare și cea de tranziție.

Formula cea mai simplă explicativă care se deduce din DEX indică că [standard-ul] este o normă sau ansamblu de norme care reglementează calitatea, caracteristicile, forma etc. unui produs, ori model lipsit de originalitate, făcut după un șablon, dar cu aplicare obligatorie, aprobat de

autorități (guvern), un documente care consemnează norme comune. Autorul lucrării *Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior* indică că: „Standardele constituie un set de criterii pentru judecarea calității unui sistem / proces educațional, fiind dezvoltați cu indicatori specifici” (Baciu, 2014, p.97). Dar în același timp se indică că standardizarea celor mai bune practici sau a unei legi eficiente într-o regiune, un stat este orientată către un ideal al „construcției perfecte a dreptului” (Pistor, 2000), care în loc să îmbunătățească sistemele juridice naționale, poate să submineze dezvoltarea unor sisteme juridice eficiente. Deaceea standardizarea este un proces care trebuie privit cu atenție și grijă ținându-se cont de faptul că pot fi comise greșeli. Rațiunea posibilei greșeli se identifică în: 1. Construcția sistemică a dreptului, caracterizată de dependențe și conexiuni interne complexe; și 2. Dreptul este o instituție cognitivă.

Chiar și așa, tendințele și procesele actuale întăresc ideea necesității unor standarde juridice, care mai degrabă vor avea relevanță la nivel național, ca rezultat al concursului de factori sociali, politici, economici etc. reconsiderați pentru a realiza tranziția și modernizarea socio-statală prin aderarea la valori europene ori/și internaționale. Astfel, scopul standardizării normelor juridice este acela de a realiza conformități în ceea ce privește conținutul și calitatea dreptului în diferite țări.

Societatea și educația constituie un sistem integrat. Societatea fiind interconectată proceselor globale, în mod inevitabil, se reflectă asupra stării educației și asupra modului în care ea trebuie direcționată ori prioritarizată. Astfel, așa cum se întâmplă în cazul standardizării normelor juridice, așa și în cazul educației se urmărește realizarea conformităților.

Apriori, pornind de la premiza considerată a fi adevărată prin care se recunoaște că învățământul are un rol semnificativ în formarea de competențe profesionale a generațiilor de profesioniști, atunci standardizarea poate fi exploarată ca un instrument de garanție a tranziției la standarde europene, prin crearea unui mediu ce oferă condiții favorabile pentru formarea de competențe profesionale conform cerințelor, cu impact ulterior asupra dezvoltării socio-juridice a societății. Prin consecință tranziția este un element important al procesului de aderare și implementare la nivel național a unor standarde, inclusiv și în cadrul sistemului educațional.

În această ordine de idei, subiectul supus cercetării este configurat în temeiul ipotezei după care educația modernă este influențată de mai mulți factori, deaceea este necesar de a fi abordată în cheia transformărilor la care este supusă societatea RM, în special pe dimensiunea tranziției la standardele de ordine și securitate europene, la valorile statului de drept. În acest sens, este necesară clarificarea conexiunii dintre standardizare și educație juridică; care sunt factorii care determină necesitatea standardizării sistemului educațional; care este conexiunea dintre educația juridică și mediul profesional; cum se justifică preferințele pentru o anume politică educațională promovată; care este principiul de bază al eficienței sistemului educațional în condițiile transformărilor la care sunt supuse statele.

3. Naționalizarea standardelor

Transformările la care sunt supuse societățile se manifestă pe diverse paliere ale organizării sociale și a vieții umane, inclusiv și asupra educației. Or, este absolut inadecvat să construiești o societate bazată pe standarde europene, dar cu sistem educațional încorsetat trecutului. Pe parcursul timpului, au fost înaintate tot mai multe cerințe de conformitate față de sistemul educațional, unele fiind asumate și promovate cu insistență, altele trezind nemulțămiri și reticență, a treia categorie fiind dependentă de resurse financiare de care nu prea dispun instituțiile de învățământ. Un exemplu în acest sens ar fi cerința de implementare a instrumentelor TIC în procesul educațional, cerință care se regăsește în *Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii (HG 616, 18.05.2016)* și care face referință la Standardele și liniile directe pentru asigurarea calității în spațiul european al învățământului superior (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG 2015), elaborate de Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA); Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind

stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (2009/C 155/01); Cadrul european pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET Framework), elaborat de Rețeaua Europeană pentru Asigurarea Calității în Educație și Formarea Profesională (EQAVET – European Quality Assurance in Vocational Education and Training). În același document se aduc clarificări cu referire la ceea ce este un standard: „instrument de măsurare, asociat unui indicator de performanță, care reflectă cerințele/exigențele impuse calității programului de studiu și activității instituției de învățământ și permite determinarea nivelului de realizare a acestor cerințe. Standardul de evaluare descrie (cantitativ și/sau calitativ), cu un anumit nivel de detaliere, cerințele și condițiile care trebuie îndeplinite și reprezintă baza concluziilor de evaluare.” (HG 616, 18.05.2016) Astfel, standardele înaintate față de sistemul educațional per ansamblu sunt obligatorii de a fi întruniți pentru a justifica funcționalitatea din punct de vedere al acoperirii necesităților mediului profesional. Mai mult, implementarea acestora este pusă pe seama instituțiilor de învățământ. Acum revenind, la exemplul pe care ni l-am propus, implementarea instrumentelor TIC, atunci această cerință era una mai degrabă asumată la nivel formal și nu funcțional, în schimb în condițiile în care s-a dovedit imposibilă realizarea misiunii procesului de formare profesională, în condițiile crizei pandemice, schimbarea abordării a fost inevitabilă și însoțită de acțiuni rapide de adaptare la instrumente digitale de lucru. Astfel standardul (digitizarea educației), în acest caz, transformându-se într-o necesitate vitală, *volens-nolens* a fost recunoscut și implementat în practica de predare-învățare în anul 2020.

Există multiple formule în care se utilizează noțiunea de standard în sistemul educațional, semnificații care adesea sunt valorificate parțial ori sunt considerate inadecvate pentru activitățile de învățare cotidiene. Se operează cu standarde de competență, standarde de eficiență, standarde de performanță, standarde de calitate etc. Un reper al reorientării obiectivelor fundamentale ale educației spre schimbările majore din societate și de răspuns la nevoile sociale se identifică în Programul de activitate a Guvernului RM „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2009-2013. Codul Educației, la rândul său, operează cu termeni precum: standard de acreditare, standarde educaționale de stat, standarde naționale de referință. În cazul de față vom accentua definirea standardului național de referință, care este „ansamblu de cerințe care definesc un nivel optim de realizare a activităților furnizorului de educație/instituției furnizoare de educație în baza bunelor practici existente la nivel național, european sau internațional. Standardele naționale de referință sînt specifice fiecărui program de studii și fiecărei instituții” (Codul Educației, art.3), accepțiune ce indică cerințe, condiții care trebuie respectate la fiecare etapă a procesului de învățare.

Nevoia de standarde în domeniul educației este definită și de accentul pus pe competitivitate, standarde superioare de învățare și pe calitatea serviciilor. „Astfel a apărut nevoia de comparații internaționale și analize riguroase, inclusiv în cadrul sistemelor naționale (...) nevoia de răspundere publică, pe baza unor criterii precise de măsurare a progreselor (...); nevoia de compatibilitate (...) în contextul globalizării și al integrării regionale, (...) interesul pentru calitate, (...) abordarea educației într-o viziune integrată, care consideră că învățământul împreună cu formarea profesională și coeziunea socială (...) capabile să cuprindă diversele aspecte ale resurselor umane” (Ghid metodologic, 2014, p.7).

Autorii lucrării *Standarde de competență-instrument de realizare a politicilor educaționale* (2010, p.7) analizează practicile internaționale de proiectare a standardelor în educație și accentuează două accepțiuni: a. Standardizarea unui produs în vederea corespunderii lui anumitor cerințe/norme specifice stabilite, care îl fac comparabil și compatibil cu alte produse similare. b. Standardizarea se referă la specificarea nivelurilor de calitate ale unui produs acceptabile sau recomandate. Suplimentar, se indică că standardele „sînt principii de orientare sau ghiduri pentru a evalua ceva și nu reguli fixe care trebuie aplicate mecanic”. Standardele pot fi considerate și indicatori ai nivelului de viață pe care îl avem sau la care aspirăm. În acest sens, standardul este atît un scop (care trebuie realizat/ atins) cît și o măsură a progresului nostru spre acest scop (cît de bine

el a fost atins). Din aceste explicații se concluzionează că standardul este un instrument de orientare și pregătire pentru viitor. Standardul este o consecință a evaluării și generalizării realizate asupra celor mai reușite rezultate obținute, iar conținutul acestuia nu este altceva decât o generalizare care se percepe a fi o recomandare, regulă, normă, principii recunoscute ca utile și necesare pentru dezvoltare

Rezultă, că ideia de standardizare mai vine și cu o dimensiune pronunțat normativă și valorică, ceea ce face ca să răspundă mai multor necesități. Chiar și așa, procesul de modernizare a sistemului educațional fiind impus de condițiile timpului (sociale, economice, pandemice, etc.) totuși standardelor sunt considerate impedimente birocratice în buna/libera desfășurare a procesului didactic, atitudine împărtășită de bună parte a personalului angajat în procesul de formare profesională. În același timp practicile altor state indică că atingerea calității în educație cere existența și dezvoltarea continuă a standardelor educaționale în conformitate cu procesele sociale, economice și politice, adică conectarea educației necesităților mediului profesional.

Agenda Europeană, lansată de Comisia Europeană la 01 iulie 2020 a Competențelor pentru competitivitate sustenabilă, echitate socială și reziliență (Comunicarea Comisiei Europene privind Agenda Europeană a Competențelor pentru competitivitate sustenabilă, echitate socială și reziliență), formulează ca obiective: Consolidarea competitivității durabile; - Asigurarea echității sociale; - Creșterea rezilienței sociale; - Promovarea învățării pe tot parcursul vieții; - Formarea competențelor pentru un loc de muncă; - Reziliența economiei la nivelul UE. Accentul pus pe „Resetarea educației și formării pentru era digitală (2021- 2027)” de către Comisia Europeană, a noului Plan de acțiune pentru educația digitală, la 30 septembrie 2020, vine să completeze Viziunea asupra Spațiului european al educației. În acest context, mai plasăm și statutul obținut de RM de stat candidat UE în acest an și înțelegem că compatibilizarea urmează să fie realizată pe mai multe dimensiuni și nu doar pe cea a sistemului de educație.

Unii autori operează nu cu termenul standardizare a învățământului, dar cu cel de aliniere. În acest sens autorul lucrării *Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior* (Baciu, 2014, p.10-11) indică necesități cărora sistemul educațional trebuie să răspundă, printre acestea se menționează: necesitatea dezvoltării culturii calității; alinierea la standarde europene, asigurarea pregătirii de performanță a studenților pentru piața serviciilor educaționale; gestionarea eficiența a resurselor bugetare; creșterea încrederii societății în calitatea ofertei educaționale naționale ș.a.

Cadrul European al calificărilor (EQF) a fost inițiat pentru a compatibiliza la nivel European și a crea condiții care ar facilita compararea calificărilor crearea de condiții favorabile mobilității, posibilității valorificării diverselor piețe de muncă precum și pentru asigurarea posibilității formării continue. Raportarea nivelurilor de învățare naționale la cele europene este o etapă în direcția standardizării/compatibilizării, dar și un imbold de modernizare și de ajustare a procesului la standarde de competență solicitate de piețe și medii profesionale extranaționale. Această perspectivă de abordare întâlnește mai multe deficiențe în condițiile unor domenii mai particulare precum domeniul dreptului, dar fiind particularitățile construcției juridice naționale. În consecință se considera fi adecvată elaborarea unei imagini ghidate de organizare a educației juridice prin definirea țințelor, măsurarea progreselor și evaluarea rezultatelor.

Pornind, pe de o parte, de prioritățile țării în condițiile statutului de stat candidat UE, pe de alta de la criticele aduse în raport cu gradul de competență și profesionalism al angajaților instituțiilor cu profil juridic, dar și de la cheia în care se realizează formarea profesională la facultățile de drept din țară pot fi setate sarcini în vederea ajustării educației juridice la standarde de eficiență, calitate și performanță. În acest sens, este necesar să avem:

1. O **viziune clară** asupra modului în care înțelegem profesionalismul în domeniul dreptului, astfel încât procesul de formare profesională să fie construit astfel încât să genereze resurse umane pregătite, capabile de a furniza servicii de calitate, conforme interesului profesional/instituțional/național și cerințelor de competență, integritate, responsabilitate.

2. **Valori și principii** promovate. Așa cum s-a stabilit, standardele sunt ancorate normativ și valoric, printr-un angajament de cultivare și de transfer a acestora prin bunele practici existente. Conștientizarea avantajelor și dezavantajelor, riscurilor profesionale trebuie să definească angajamentul pentru consolidarea și promovarea statului de drept și valorilor democratice.

3. **Standarde de calitate** la toate etapele procesului de formare profesională. În acest caz, standardele trebuie să fie acel filtru care permite accesarea în profesie, ele fiind urmărite a fi implementate cu rigozitate la fiecare etapă a parcursului spre obținerea calificării/certificării.

4. **Capacitate de asimilare a experiențelor existente.** Educația operează cu cunoștințe care necesită a fi transmise și valorificate eficient. Deaceia cel puțin trei aspecte sunt importante în procesul de standardizare: transferul de cunoștințe, gestionarea eficientă a cunoștințelor și crearea de noi cunoștințe.

Sistemul educațional trebuie să fie capabil să exploateze/exploreze cunoștințe universal valabile, practici existente și să pună accentul pe pregătirea pentru activitate profesională nu doar în context îngust (național), ci într-un mediu extins al tendinței de globalizare a pieții muncii. Or, odată ce RM a preluat și și-a asumat îndeplinirea unor obiective comune de politică educațională la nivel european (Cadrul Strategic pentru Cooperare Europeană în Domeniul Educației și Formării profesionale ET 2020) atunci prin implicat ne asumăm implementarea aceluiași standarde și priorități la nivelul educației sectoriale. Împărtășind opinia lui G.M. Peter Swann (2010) care afirmă că: „Nu există nici o îndoială că standardele, care conțin - așa cum o fac - o mulțime de cunoștințe codificate, acționează ca instrumente importante în diseminarea celor mai bune practici, atunci ele pot fi considerate instrumente esențiale ale transferului de cunoștințe, ale tranziției și modernizării.

4. Care sunt termenii în care măsurăm beneficiile standardizării în educația juridică?

Probabil că vor fi unii critici în raport cu poziția expusă, considerându-se că standardizarea este contrară identității, libertății academice, autenticității și creativității. Chiar și așa, cu respectul pentru dreptul fiecăruia la opinie, se va prefera susținerea unei evidențe - cea a beneficiilor aduse de standardizare. Trebuie să înțelegem și să acceptăm că așa cum standardele îndeplinesc diferite roluri, aduc și diferite beneficii. Newell Hampson-Jones, în această perspectivă a abordării, susține că: „la început ele sunt necesare pentru a realiza transferul de cunoștințe prin intermediul cercetării de bază în cercetare la nivel strategic, pentru ca standardele să convertească aceste cunoștințe de la cercetarea strategică la cercetarea aplicată” (Hampson-Jones, p.21) Autorul menționat constată caracterul insuficient studiat al standardelor și al standardizării, dar și necesitatea studiilor suplimentare în mai multe domenii conexe. Anume în această perspectivă a fost inițiată deschiderea unor subiecte în raport cu rolul standardelor în educația juridică. Abordarea indică perspective utile evaluării și cercetării modului în care aduce beneficii realizarea în practică a standardizării în raport cu obiectivele conceptului. Mai mult, în condițiile actuale de digitizare a proceselor și serviciilor, relevanță are și opinia Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (2010), care indică că standardizarea permite schimburi informaționale dintre state, dintre guverne și cetățeni, oferă posibilitatea cetățenilor de a avea acces la forme emergente de educație, precum și de a participa mai activ la viața culturală și politică.

Tranzițiile majore la care am asistat în ultimii ani au indicat relevanța și importanța împărtășirii aceluiași valori la nivel de societăți, state și instituții. Concomitent, tranziția este un proces prin care se realizează ori se dezvoltă abilități, cunoștințe, relații pentru a trece la alt nivel de pregătire și de organizare etc. De aceea, aderarea la standarde care formează competențe și promovează valori și principiile de ghidare într-o lume în schimbare este și o provocare majoră pentru mediul academic. Parcursul de la declarații precum că răspundem standardelor educaționale spre asumarea cu adevărat și implementarea acestora este un traseu asumat și conștientizat, care trebuie să fie inițiat pornind de la un proces de autoevaluare, realizat prin diverse instrumente disponibile, concepute în temeiul acestui obiectiv. Așa cum legile sunt lipsite de valoare în condițiile în care nu pot fi puse în aplicare, în același mod și standardele, dacă nu putem să ne

conformăm acestora. Privirea retrospectivă pune în față evidențe care indică că preferința pentru standarde și aderarea/implementarea acestora aduce după sine beneficii în timp: recunoaștere; competitivitate, tratament preferențial, eficiență, performanță ș.a.

Probabil că ar fi posibil să dezvoltăm beneficii distincte ale standardizării, înțelegă în termeni de cerințe și condiții necesare a fi întrunite, printre care vor fi atât beneficii economice cât și sociale. Standardizarea poate fi prezentată ca un instrument vital al procesului de cercetare, dezvoltare și difuzare a cunoștințelor, dar probabil că cel mai important avantaj spre care trebuie să ne orientăm este cel valoric. Printre concluziile care se impun a fi formulate sunt cele care indică necesitatea urmăririi în procesul educației juridice (și nu doar aici) a standardelor de calitate, precum și că educația juridică actuală trebuie să răspundă necesităților și provocărilor timpului. Dar pentru a răspunde provocărilor actuale este necesar să ne clarificăm asupra unor momente esențiale: care este opțiunea noastră - specializări înguste ori oferim competențe, gândire critică și capacitate de învățare pe parcursul vieții, adică în termenii lui M.Foucault (1999), unelte utile pentru azi și pentru ziua de mâine?

Calitatea educației juridice semnifică înțelegerea profundă a particularităților domeniului de activitate, care este unul flexibil și dinamic, aflându-se într-o fluctuație continuă și într-un proces de ajustare la cerințele mediului profesional, la prioritățile naționale. Standardele pe lângă faptul că descriu ceea ce trebuie să cunoască și să fie capabil să facă un student ce absolvă un domeniu de formare profesională mai sunt și obiective urmărite a fi realizate, precum statul de drept, democrație, ordinea și securitate etc. toate recunoscute ca valori prioritare, ca obiective urmărite și în procesul de învățare.

Referințe:

1. Baci S. Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior. Chișinău: Editura ASEM, 2014.
2. Ciobanu R. (coord.) Tranziția spre o bună guvernare și protecție eficientă a drepturilor și libertăților omului. Chișinău: Cartea Juridică, 2022.
3. Codul Educației al RM. Publicat în: Monitorul Oficial nr.319-324 din 24.10.2014.
4. Dicționarul explicativ al limbii române. Disponibil: <https://dexonline.ro/>
5. Foucault M. Arheologia cunoașterii. București: Editura Univers, 1999.
6. Hampson-Jones Newell. Higher Education and standardization. Disponibil: <https://unece.org/DAM/trade/wp6/AreasOfWork/EducationOnStandardization/BSI-AcademicWhitepaper.pdf>
7. Hotărârea Guvernului nr.616 din 18.05.2016. Modificat prin HG 1270 din 26.12.2018
8. Pistor K. The standartization of Law and its Effect on Developing Economies. United Nations Conference on trade and Development.Discussion Paper Series. Nr.4. 2000. Disponibil: <https://unctad.org/system/files/official-document/pogdsmdpbg24d4.en.pdf>
9. Sistemul national de indicatori pentru educație. Ghid methodologic. București, 2014, P.7. Disponibil: https://nou.siphd.ro/doc/resurse_virtuale/resurse032.pdf
10. Standarde de competență-instrument de realizare a politicilor educaționale. Chișinău, 2010. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competente.pdf
11. Swann Peter G.M. , 2010, International standards and trade - a review of the empirical literature. In: https://www.oecd-ilibrary.org/trade/international-standards-and-trade_5kmdbg9xktwg-en